

MITEN VAMMAISJÄRJESTÖT NÄKEVÄT YHTEISTYÖN VAMMAISTEN SOSIAALITYÖN KANSSA?

Karoliina Kivimäki
Sosiaalityön käytäntötutkimus
Sosiaalityö
Helsingin yliopisto
Helmikuu 2023

TUTKIMUKSEN TARKOITUS

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia, miten vammaisjärjestöt näkevät yhteistyön vammaisten sosiaalityön kanssa. Tein tutkimuksen erään suomalaisen kaupungin vammaisten sosiaalityön yksikön pyynnöstä. Tutkimukseni liittyy laajempaan keskusteluun inkluusiosta ja vammaisten ihmisten osallisuudesta yhteiskuntaan. Inkluusiolla tarkoitetaan, että yhteiskunnan pitää olla avoin ja kaikille saavutettava, jolloin tavoite on muokata ympäristöä eikä yksilöä (Vesala 2020, 14).

Sitä, miten vammaisjärjestöt näkevät yhteistyön vammaisten sosiaalityön kanssa, ei tätä ennen ole juurikaan tutkittu. Annina Heini ym. (2019) ovat tutkineet asiakkaiden osallisuuden kokemuksia vammaissosiaalityössä. Asiakkaan osallisuus vammaisten sosiaalityössä voi olla suoraa vaikuttamista asiakkaan omaan asiakasprosessiin. Se voi myös olla epäsuoraa vaikuttamista kuten osallistumista vammaispalveluiden kehittämiseen. Tämän kaltaista vaikuttamista on esimerkiksi palautteen antaminen omista palveluista tai vaikkapa toimiminen kokemusasiantuntijana, vaikuttaminen vammaisyhdistysten riveissä tai vammaisneuvostotyöhön osallistuminen. (Heini ym. 2019, 66).

AINEISTO JA ANALYYSI

Tutkimukseni aineisto koostui vammaisjärjestöjen työntekijöiden puhelinhaastatteluista. Haastateltavat henkilöt oli etsitty vammaisjärjestöistä, joiden asiakaskuntaan kuului kehitysvammaisia tai autismikirjon henkilöitä. Haastateltavakseni suostui kolme asiantuntijatason työntekijää eri vammaisjärjestöistä sekä yksi kehitysvammaisten asumisyksikön esihenkilö. Nauhoitin puhelut ja kunkin haastattelun jälkeen litteroin haastattelut tekstimuotoon.

Hyödynsin aineiston analyysissä temaattista analyysiä (Eskola 2018, 219). Lukemalla

tekstimuotoon litteroimani haastatteluaineiston useaan kertaan läpi tunnistin tutkimusaineistossa esiintyvät aiheeni kannalta olennaiset teemat:

- 1) Moniammatillinen yhteistyö vammaisten sosiaalityön kanssa
- 2) Kehitysvammaisten henkilöiden asuminen ja työllisyys
- 3) Vammaisjärjestöt vammaisen asiakkaan edunvalvojana
- 4) Yksilökohtainen asiakastyö vammaisten sosiaalityön kanssa

Teemoittamisen jälkeen tein varsinaisen analyysin. Etenin teema kerrallaan. Analyysin viimeisessä vaiheessa kirjoitin yhteenvedon tutkimustuloksistani, jotka analyysin perusteella sain.

TULOKSET

Tutkimukseni tulosten pohjalta voi todeta, että:

- haastattelemani vammaisjärjestöjen työntekijät pitivät äärimmäisen tärkeänä sitä, että he pääsevät moniammatillisesta verkostotyöstä tehdessään keskustelemaan saman pöydän ääreen vammaisten sosiaalityön ammattilaisten kanssa vammaisuuteen liittyvistä aiheista.
- kehitysvammaisten henkilöiden asuminen ja työelämäosallisuus ovat asioita, joita vammaisjärjestöjen ja vammaisten sosiaalityön yhteisessä kehittämistyössä on pitkään viety eteenpäin. Kaikkea tätä kehittämistyötä yhdistää pyrkimys edistää vammaisten henkilöiden täysimääräistä osallisuutta yhteiskuntaan.
- vammaisjärjestöjen edunvalvontatehtävä liittyy keskeisesti vammaisjärjestöjen ja vammaisten sosiaalityön väliseen yhteistyöhön, sillä vammaisjärjestöt ottavat kantaa muun muassa lainsäädäntöön. Tätä kautta vammaisten ihmisten ääni tulee kuulluksi lainsäädäntötyössä, poliittisessa päätöksenteossa ja vammaisten sosiaalityössä.
- yksilökohtainen asiakastyö ei kuulunut tässä tutkimuksessa haastattelemiini vammaisjärjestöjen toimintaan siinä mielessä, että vammaisjärjestöjen työntekijät ottaisivat yksittäisen asiakkaan asiassa suoraan yhteyttä vammaisten sosiaalityöhön. Toki tämä ei

tarkoita, etteikö vammaista henkilöä vammaisjärjestöjen taholta yksilökohtaisesti neuvottaisi ja tarvittaessa kannustettaisi itse ottamaan yhteyttä esimerkiksi omaan sosiaalityöntekijäänsä vammaisten sosiaalityössä.

IDEAT KEHITTÄMISEEN

Kokonaisuudessaan tähän tutkimukseeni haastateltujen järjestötyöntekijöiden määrä oli käytännön syistä varsin pieni, eikä tutkimustulosten perusteella voi tehdä mitään kovin laajoja johtopäätöksiä. Suppeankin haastatteluaineiston perusteella voi kuitenkin tulkita, että vammaisjärjestöjen ja vammaisten sosiaalityön välisellä moniammatillisella verkostoyhteistyöllä on suotuisia vaikutuksia, joiden voi sanoa hyödyttävän sekä vammaisjärjestöjä että vammaisten sosiaalityötä. Yksilökohtaisesta asiakastyöstä tai siihen liittyvästä yhteistyöstä tai toiveista ei voi tämän tutkimuksen pohjalta tehdä päätelmiä. Aihetta pitäisi tutkia lisää siten, että tutkimusta laajennettaisiin koskemaan muitakin kuin kehitysvammaisten tai autismikirjon henkilöiden järjestöjä.

LÄHTEET

Eskola, Jari (2018) Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat: laadullisen aineiston analyysi vaihe vaiheelta. Teoksessa Valli, Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus 209-231.
Heini, Annina ym. (2019) Osallisuus vammaissosiaalityössä on yhteistyötä – asiakkaiden kokemuksia. Lapin yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja B. Tutkimusraportteja ja selvityksiä 67. Rovaniemi: Lapin yliopisto.
Vesala, Hannu T. (2020) Kehitysvamma-alan lähityöntekijöiden ammatti-identiteetti ja työhyvinvointi laitoshoidon lakkauttamisprosessissa. Helsingin ASU-hanke. Kehitysvammaliiton tutkimuksia 10. Kehitysvammaliitto ry.